

KADINLARIN SOSYAL DURUMLARIYLA İLGİLİ OLARAK

KUR'AN'DAKİ “KARNE” FİİLİNİN MÜFESSİRLERCE YORUMU

Adem DÖLEK*

Özet

Ahzab suresinin 33. ayetinde geçen ve kadınlarla ilgili olan “قَرْنَ” ayetindeki “قَرْنَ” fiilinin Türkçe meallerde ve son zamanlarda yazılan tefsirlerde genellikle “*Evlerinizde oturun*” şeklinde veya buna yakın ifadelerle tercüme edildiği görülmektedir. Ancak “قَرْنَ” fiilin ifade ettiği mananın, kadınların sosyal durumları açısından daha iyi anlaşılması için geçmişten günümüze kadar telif edilen birçok Arapça tefsire ve i’rabu’l-Kur’an ile ilgili eserlere bakıldığında, Türkçe meallerde bu kelimenin tam olarak manasının yansıtılmadığı görülmektedir. Çalışmada söz konusu fiilin Arapça tefsirlerde ifade edilen mananın, Türkçe yazılan meallerde tam olarak yansıtılmadığı ortaya konmaya çalışıldı.

Anahtar Kelimeler: Kur’an, Müfessir, Hadis, Kadın

Interpretation of the Verb, “قَرْنَ” in the Qur’an in Relation to the Social Status of Women

Abstract

The verb, “قَرْنَ” expressed in the 33th verse of “قَرْنَ فِي بُيُوتِكُنَّ” in surah al-Ahzab and related to women has generally been interpreted in the sense of “sit in your homes” or close to this meaning in recent

---

* Prof. Dr., Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, Hadis
Anabilim Dalı, adolek@erzincan.edu.tr

Geliş Tarihi: 02.08.2019

Kabul tarihi: 28.12.2019

ORCID : 0000-0001-7494-1151

Turkish translations and commentaries. However, it is considered that such an expression does not reflect the exact meaning of the verb “قَرَنَ”. Therefore, in order to understand better the meaning of this verb in relation to the social conditions of women, it has been referred to the related texts in many Turkish translations of the Qur'an, several Arabic and Turkish commentaries that has been written from the past to the present, and the works related to the grammar of the Qur'an (I'rabu'l-Qur'an). Thus, we tried to put forward this study how the verb of “قَرَنَ” has been understood by the commentators.

Key Words: Qur'an, Commentator, Hadith, Women

Giriş

Kur'an'ın 33. suresi, Ahzab suresidir. Bu surenin 33. ayeti de “قَرَنَ فِي بُيُوتِكُنَّ / *Evlerinizde kararlı olun*” ifadesiyle başlamaktadır. Hz. Peygamber'in hanımlarına hitabeden ayetin bu kısmının, Türkçe yazılmış birçok meal ve tefsirde “*Evlerinizde oturun*” şeklinde çevirisinin yapıldığı görülmektedir. Esas itibariyle bu emir, “Sebeb-i nüzulü hususi, ahkâmı umumi” kaidesine Hz. Peygamber'in hanımlarının (müminlerin annelerinin) şahıslarında bütün mü'mine hanımlar için de geçerli bir emirdir. Ancak bu emrin nasıl anlaşılması gerektiği üzerinde farklı yorumlar bulunmaktadır. Çünkü “*Evlerinizde oturun*” şeklindeki bir çeviri ve kadınların evlerinde “oturmaları” emri, birçok inanan kadınları da biraz rahatsız etmekte ya da bundan rahatsız olmaktadır. Hele feministleri ve feminizme meyledenleri oldukça rahatsız ettiği bir gerçektir. Zira kadınlar, evlerinde sadece oturmak için yaratılmamıştır. Günümüzde de ekseriyet itibariyle kadınlar da evlerinde oturmak istememektedir. Oturmak isteyenler olsa da çevre baskısı onlara müsaade etmemektedir. Çünkü evlerinde oturan kadınlar, hüsn-ü kabul görmeyen, elinden bir iş gelmeyen, tüketici, beceriksiz, yeteneksiz fertler olarak nitelendirilmektedir. “*Evlerinizde*

oturun” ifadesi ise evlerinizde oturup “malayani şeylerle meşgul olun” manasına hiç gelmemektedir.

Yukarıda zikredilen nakıs anlayış, zihni, ayette geçen “قَرْنَ” emir fiilinin manası üzerinde düşünmeye ve araştırmaya sevk etmektedir. “قَرْنَ فِي بُيُوتِكُنَّ” ifadesindeki “قَرْنَ” emri, gerçekten sadece “oturma”yı mı emrediyor? Yoksa birileri bu kelimeye “oturun” manasını verip, sonraki gelenler de aynı manayı nakledip durdular mı? Evde oturmaktan maksat nedir? Bu konu üzerinde biraz derinlemesine bir araştırma yapmak ve elde edilen bilgileri okuyucularla paylaşmak faydalı olacaktır, kanaatindeyiz. Araştırma, önce Türkçe yazılan meallere, ilk dönemlerden itibaren kronolojik olarak Arapça ve Türkçe yazılan temel tefsirlere müracaat edilerek “قَرْنَ” kelimesinin manası üzerinde durulmaya çalışıldı.

1. “قَرْنَ فِي بُيُوتِكُنَّ” İfadesine Meallerde Verilen Manalar

Türkçe meallere bakıldığında “قَرْنَ” kelimesinin “oturun” şeklinde meallendirildiği görülmektedir. Ancak bu kelimenin manası araştırıldığında Arapçada “oturmak” manasına gelen “أَفْعَدْنَ-إِجْلِسْنَ” manasında olmadığı görülmektedir. O zaman “قَرْنَ” ifadesini nasıl anlamalıyız ya da nasıl düşünmeliyiz? Önce meallere bir göz atalım:

1-Hasan Basri Çantay, *Kur'an-ı Hakim ve Meal-i Kerim* isimli eserinde “(vakar ile) evlerinizde oturun” şeklinde çevirisini yapmıştır.¹ “قَرْنَ” emir kipi, “وَكَرَّ/vakara” kelimesinden türetilmiş olunca, esas itibarıyla bu fiilin aslında “vakar” manası olduğu için parantez ile belirtmeye gerek olmadığı kanaatindeyiz. “Saygınlığınızı, vakarınızı evlerinizde koruyun” şeklinde

¹ Hasan Basri Çantay, *Kur'an-ı Hakim ve Meal-i Kerim*. (İstanbul; 1984), II, 745.

çevirmek daha uygun gözükmektedir.

2-Hayrat Neşriyatın yayınladığı *Kur'an-ı Kerim ve Muhtasar Meali*'nde "Evlerinizde (vakarlarınızla) oturun"² şeklinde çevirisi yapılmıştır. Bu tercümenin öncekinden hiçbir farkı yoktur, sadece "vakar" kelimesinin tehiri söz konusudur.

3-Diyanet İşleri Başkanlığının yayınladığı *Kur'an-ı Kerim Meali*'nde "Evlerinizde oturun" şeklinde meal verilmiştir.³

4-Türkiye Diyanet Vakfının yayınladığı *Kur'an-ı Kerim ve Açıklamalı Meali*'nde yine "Evlerinizde oturun" şeklinde meal verilmiştir.⁴

5- Elmalılı Muhammed Hamdi Yazır, *Hak Dini Kur'an Dili* isimli tefsirinde ayetin mealini verirken "Vakarlarınızla evlerinizde durun" şeklinde mana vermiştir⁵.

6- Mehmet Yaşar Kandemir, Halit Zavalı ve Ümit Şimşek'in hazırladıkları *Ayet ve Hadislerle Kur'an-ı Kerim Meali*'nde "Evlerinizde ağırbaşlılıkla oturun" şeklinde çevirisi yapılmıştır.⁶

7- Hasan Tahsin Feyizli, *Feyzu'l-Furkan Kur'an-ı Kerim ve Açıklamalı Meali* isimli mealinde ayeti "(Çoğu zaman, vakarla) evlerinizde oturun" şeklinde çevirmiştir.⁷ Ayette "çoğu zaman"ı ifade edecek her hangi bir kelime bulunmadığı için ifadeden bunu anlamak biraz zor gözükmektedir.

8- Ahmed Davudoğlu (v.1983)'nin "Kur'an-ı Kerim ve

---

² Hayrat Neşriyat, *Kur'an-ı Kerim ve Muhtasar Meali*. İstanbul: 2007), 421.

³ Bkz. Diyanet İşleri Başkanlığı, *Kur'an-ı Kerim Meali*.(Ankara: 2013), 421.

⁴ Bkz. Hayrettin Karaman, vd., *Kur'an-ı Kerim ve Açıklamalı Meali*. Türkiye Diyanet Vakfı, (İstanbul: 2007), 421.

⁵ Elmalılı Muhammed Hamdi Yazır, *Hak Dini Kur'an Dili*, VI, 3888.

⁶ Mehmet Yaşar Kandemir -Halit Zavalı-Ümit Şimşek, *Ayet ve Hadislerle Açıklamalı Kur'an-ı Kerim Meali*. (İstanbul: 1996), II, 1452.

⁷ Hasan Tahsin Feyizli, *Feyzu'l-Furkan Kur'an-ı Kerim ve Açıklamalı Meali*. (İstanbul: 2005), 421.

İzahlı Meali” isimli eserinde de ayet şöyle tercüme edilmiştir: “*Evlerinizde oturun*”⁸.

9- Hüseyin Atay ve Yaşar Kutluay tarafından yazılan ve Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından da yayınlanan mealde ayetin, “*Evlerinizde oturun*” şeklinde çevirisi yapılmıştır.⁹

10- Mahmud Ustaosmanoğlu, “*Kur’an-ı Mecid ve Tefsirli Meal-i Alisi*” isimli mealinde ayeti, “*(Ey Peygamber hanımları! Zaruri bir ihtiyacınız olmadığı sürece) evlerinizde karar kılın!*”¹⁰ şeklinde tercüme etmiştir. Mealde yer alan parantez içindeki kısım ayette yoktur.

11- Ali Özek’inde içinde bulunduğu heyet tarafından hazırlanan *Kur’an-ı Kerim ve Türkçe Açıklamalı Meali* isimli mealde “*Evlerinizde oturun...*” şeklinde tercüme edilmiştir¹¹.

Görüldüğü üzere birçok Türkçe mealde “*قَرْنَ فِي بُيُوتِكُنَّ*” ifadesi, “*evlerinizde oturun*” şeklinde tercüme edildiği görülmektedir. Meallerden bazı örnekler verildikten sonra bir de geçmişten günümüze kadar müfessirlerin açıklamalarından bazı örnekler vermeye çalışalım.

2. "قَرْنَ فِي بُيُوتِكُنَّ" İfadesi ile İlgili Müfessirlerin Açıklamaları

Burada verilen örnekler, müfessirlerin vefat tarihleri göre ele alınmaya çalışılacaktır.

⁸ Ahmed Davudoğlu, *Kur’an-ı Kerim ve İzahlı Meali*, (İstanbul: 1981), 423.

⁹ Hüseyin Atay- Yaşar Kutluay, *Kur’an-ı Kerim ve Türkçe Anlamı*, (Ankara: 1985), 421.

¹⁰ Mahmud Ustaosmanoğlu, *Kur’an-ı Mecid ve Tefsirli Meal-i Alisi*. (İstanbul: 21014), 421.

¹¹ Ali Özek, vd., *Kur’an-ı Kerim Ve Türkçe Açıklamalı Meali*.(Medine: 1992), 421.

2.1. İbnu Ebi Zemenin

Muhammed İbnu Abdillâh b. Ebî Zemenin (v.299/911), *Tefsiru'l-Kur'ani'l-Aziz* isimli eserinde "karne/قَرْنٌ" kelimesini "karar" kökünden "karne/قَرْنٌ" şeklinde, "vekur" kökünden de "kırne" şeklinde değerlendirir.¹² Böylece "evlerinizde vakarlı ve kararlı olun" manasında değerlendirildiği anlaşılmaktadır.

2.2. Teberi

Ebu Cafer Muhammed b. Cerir et-Teberi (v.310/922), "قَرْنٌ" ayetindeki "قرن" kelimesini şöyle açıklar: "قرن" kelimesini, kıraat imam Asım¹³ ve imam Nafi'¹⁴ "karne" şeklinde, Basra ve Kufe kıraat ehli de "kırne" şeklinde okumuşlardır. Teberi de bu okuyuş tarzını tercih etmektedir. Bu durumda bu kelime "vekara" fiilinin emri olmuş olur, tıpkı "vezene"nin emri "zin", "vaade-yeıdu-ıd/وَعَدَ يَعِدُ" geldiği gibi. "Karar" kelimesinden emir yapıldığında ise "ıkrır" şeklinde gelir. Bu durumda aynu'l-fiili hazfedilerek harekesi faü'l-fiiline verilir; böylece baştaki elife gerek kalmaz, yine "kırne" olur. Bir illete binaen "zalne/ظللن"nin "zalne/ظلن", "ahsestü/أَحْسَسْتُ"nın "ahestü" okunduğu gibi bu da "karne/قَرْنٌ" şeklinde fetha ile okunur. "Yenhitne mine'l-cebel/يَنْحِطُّنَ مِنَ الْجِبَلِ" ifadesinde olduğu gibi ki, bunun aslı "yenhatıtne/يَنْحَطِّطُنَ"dir. "Hatta/حَطَّ" fiili, infial babına nakledilerek okunmaktadır. "Dağdan iniyorlar" demektir. Bunun aynu'l-fiili hazfedilince "yenhitne/يَنْحِطُّنَ" şeklinde

---

¹² Muhammed b. Abdillâh İbnu Ebî Zemenin, *Tefsiru'l-Kur'ani'l-Aziz*. (Kahire: 2002), III, 397.

¹³ İmam Asım (v.127/744), yedi kıraat imamından biri olup tabiun'un büyük âlimlerindedir. İmam A'zam'ın da hocalarındandır. Asım; Kur'an'ı doğrudan Rasûlüllah'tan öğrenen Hz. Osman, Hz. Ali, Ubey b. Ka'b, Zeyd b. Sabit ve Abdullâh b. Mesud gibi büyük sahabilerden Kur'an dersleri alan Abdurrahman es-Sülemî'den okumuştur. Bir diğer hocası da Abdullâh İbnu Mesud'un öğrencisi olan Zir b. Hubeyş'tir.

¹⁴ Yedi Kıraat imamından biri de Nafi' b. Abdurrahman (v. 169/785)'dir. Medine'de yetmiş kadar tabiundan kıraat dersi almıştır.

okunmaktadır.¹⁵ Teberi, “kırne” okunduğun da mana, “كُنْ أَهْلَ وَقَارٍ”
و/سكينة/ Evlerinizde vakar ve sekinet ehli olun” demektir, şeklinde
açıklar¹⁶. Böylece Teberi “قَرْنَ” fiilini “vekara” fiilinden olduğu
görüşü kabul ederek “kine” şeklide okur ve buna göre “vakar ve
sekinet ehli olmaları” manasına gelmektedir.

2.3. Zemahşeri

Carullah Mahmud b. Ömer ez-Zemahşeri
(v.538/1143),“قَرْنَ/karne” kelimesinin “vekara”dan ya da
“karra”dan veyahut “karra” kelimesinden olduğunu söyler.
“Karra”dan olduğunda “toplanma” manasına gelmektedir.¹⁷
Zemahşeri’nin görüşünü Ebu Hayyan (v. 745/1344/’ında aynen
teyit etmektedir.¹⁸ Buna göre “قَرْنَ/karne” ifadesinin, “Evlerinizde
kararlı ve vakarlı olun, evlerimizde toplanın” manalarında
kullanıldığını anlatmaktadır.

2.4. İbnu Atiyye

Abdülhak b. Galib b. el-Atiyye el-Endelüsi (546/1151), *el-
Muharraru'l-Veciz* isimli tefsirinde şöyle açıklar: Cumhur,
“قَرْنَ/kırne” şeklinde okumuşlardır. Asım ve Nafi’, “قَرْنَ/karne”
şeklinde okumuşlardır. Birinci görüşe göre “vakara”dan
“قَرْنَ/kırne” gelir ve “vakar” kökünden türemiş olmaktadır. İkinci
görüşe göre ise “karar” kökünden türemiş olup “akarne” şeklinde
gelir, “ra”nın harekesi “kaf’a verilir, hemze hazfedilir ve “ra”nın
biri de tahfif için hazfedilir, “قَرْنَ/karne” kalır. Böylece Allah,
Peygamber’in hanımlarına evlerine bağlı
kalmalarını/mülazemetlerini emretmiş ve teberrücu
yasaklamıştır. Es-Sa’lebi ve başkalarının naklettiğine göre Aişe

¹⁵ Bkz. Ebu Cafer Muhammed b. Cerir et-Teberi, *Camiu'l-Beyân an Te'vili
Ayi'l-Kur'an*. (Beirut: 1995), XIX, 96 vd.

¹⁶ Taberi, XIX, 96.

¹⁷ Carullah Mahmud b. Ömer ez-Zemahşeri, *el-Keşşaf*. (Riyad: 1998),V, 66.

¹⁸ Zemahşeri, V, 67.

(r.a) bu ayeti okuduğunda öyle ağırlardı ki başörtüsü ıslanırdı. Yine Sevede'ye 'Niçin diğer kardeşlerinin (yani Rasulullah'ın diğer eşlerinin) yaptığı gibi sen de hacetmiyorsun, umre yapmıyorsun?' denildiğinde o da: Hac da yaptım, umre de. Rasulullah (s.a.v.) bana evimde kararlı olmamı emretti, diye cevap vermiştir. Ravinin, "Vallahi, Sevede, cenazesi çıkıncaya kadar evinden dışarı çıkmadı", dediğini söyler.¹⁹

2.5. İbnu'l-Cevzi

İbnu'l-Cevzi (v.597/), *Zadü'l-Mesirft İlmî't-Tefsir* isimli eserinde "قَرْنَ فِي بُيُوتِكُنَّ" ifadesini açıklarken, "Müfessirler, bu ifadenin manasında 'Peygamber hanımlarının evlerinde vakarlı ve sukûnet içerisinde olmalarına emirdir' demişlerdir" der.²⁰

2.6. Razi

Razi (v.604/1207), "قَرْنَ فِي بُيُوتِكُنَّ" ayetindeki bu emrin, "karar" kökünden olduğunu söyler, "vakar" kelimesinden geldiğinin söylendiğine de işaret eder.²¹ Bu açıklamaya göre "قَرْنَ/karne" kelimesi, "kararlı ve vakarlı" olmayı ifade etmektedir.

2.7. Hazin

Ebu'l-Hasen Alaaddin Ali b. Muhammed (v.741/1341), *Lübabu't-Te'vil ve Meani'l-t-Tenzil* isimli tefsirinde "قَرْنَ فِي بُيُوتِكُنَّ" ifadesini, "الزَّمْنَ بُيُوتِكُنَّ/evlerinize bağlı kalın" şeklinde tefsir etmekte ve "vakar" kökünden, "evlerinizde ehl-i vakar ve ehl-i sükûn olun" manasında emir olduğunun belirtildiğini söyler.²²

---

¹⁹ Abdülhak b. Galib, İbnu Atiyye, *el-Muharreru'l-Veciz fi Tefsiri'l-Kitabi'l-Aziz*.(Beyrut: 2001), IV, 383.

²⁰ İbnu'l-Cevzi, *Zadü'l-Mesirft İlmî't-Tefsir*, (Beyrut: 1965), VI, 379.

²¹ Fahreddin er-Razi, *et-Tefsiru'l-Kebir*.(Beyrut: 1981), XXV, 210.

²² Ali b. Muhammed el-Hazin, *Tefsir Lübabü't-Te'vil fi Meni't-Tenzil*, (Beyrut: ts.), III, 466.

2.8. Kurtubi

Muhammed b. Ahmedb. Ebī Bekir el-Kurtubī (v.671/671), ‘قُرْنٌ فِي بُيُوتِكُنَّ’ ayetiyle Allah, Nebi’nin hanımlarına evlerine bağlı kalmalarını (mülazemetü büyutihinne) emretmiş olmakla birlikte mana itibariyle diğer (Müslüman) kadınlar da bu emre dahildir. Bu şayet tüm kadınları içine alacak şekilde varid olan bir delil olmazsa o zaman şeriat nasıl tüm kadınların evlerine bağlı kalmalarını ihtiva edecek ve zaruret olmaksızın evlerinden çıkmalarını engelleyecek? Allah Teâlâ, Nebinin hanımlarına evlerine bağlı kalmalarını emretmekte ve teşriften onlara hitapta bulunmaktadır” der.²³

2.9. İbnu Kesir

Ebu’l-Fida İsmail İbnu Kesir (v.774/1372) de “قُرْنٌ فِي بُيُوتِكُنَّ” ifadesini, “قُرْنٌ فِي بُيُوتِكُنَّ /الزَّمَنُ بُيُوتِكُنَّ فَلَا تَخْرُجْنَ لغير حاجةٍ” şeklinde tefsir eder ve Bezzar’ın (v.292/904), Hz. Enes’ten rivayet ettiği “Kadınlar(dan bir grup) Rasulü Allah’a geldi ve ‘Ey Allah’ın Rasulü! Erkekler fazileti ve Allah yolunda cihad sevabını alıp götürdüler, bizi de Allah yolunda cihad edenlerin mertebesine eriştirecek bir amelimiz yok mu?’ dediler. Rasulü Allah da: ‘من قعد -او كلمة نحوها- /منكن في بيتها فإنها تترك عمل المجاهد في سبيل الله oturursa (veya buna benzer bir kelime kullandı) o, Allah yolunda cihad eden kişinin ameline ulaşır’ buyurdu”²⁴ hadisini kaydeder²⁵. Akabinde de “kadın avrettir, evinden çıktığında şeytan onu cazibeli gösterir (erkeği ona baktırır), kadının

²³ Muhammed b. Ahmed el-Kurtubi, *el-Camiu li Ahkami’l-Kur’an*, (Beyrut: 2006), XVII, 141.

²⁴ Ahmed b. Ömer el-Bezzar, *Müsned*, (Enes b. Malik’in rivayetleri. Tahk: Hasna Bekri), Da’vet ve Usulüdin Üniv.,Yüksek Lisans Tezi.(Suud:1992), 119.

²⁵ Ebulfida İsmail İbnu Kesir, *Tefsiru’l-Kur’ani’l-Azîm* (tahk: Heyet), (Müessesetu Kurtuba: ts.), XI, 150; Bkz. Ahmed Mustafâ el-Merağî, *Tefsir*, (by: 1946), XXII, 6.

Rabbine en yakın olduğu zamanı, evinin en ücra yerinde olduğu zamandır. / المرأة عورة فإذا خرجت استشرفها الشيطان وأقرب ما تكون منّ / "وَجْهَرِهَا وَهِيَ فِي قَعْرِ بَيْتِهَا"²⁶ hadisini nakledeir.²⁷

2.10. Suyuti

Celeleddin es-Suyuti (v.911/1505), *Celaleyn* isimli tefsirinde "قَرَنَ" fiilini, "karar" kökünden "ra"nın fetha ya da esresiyle okunan şekliyle değerlendirir. "Karartü" veya "karirtü" gibi.²⁸ Böylece kararlı olmak manasını vurgulamıştır.²⁹ Yine Suyuti, *ed-Dürri'l-Mensur* isimli tefsirinde de şöyle açıklama yapar: Muhammed b. Sirin (v.110/729) anlatıyor: Hz. Sevde'ye "Ne oluyor da diğer mümine kardeşlerin gibi hac ve umre yapmıyorsun?" denildiğinde, Hz. Sevde: "Allah bana evimde kararlı olmamı emretti, vallahi, ölünceye kadar evimden çıkmam" diye cevap vermiştir. Ravi de "Vallahi, Sevde de cenazesi çıkıncaya kadar evinden çıkmadı" der.³⁰ Mesruk (v.63/683) anlatıyor: Aişe "وَقَرَنَ فِي بُيُوتِكُنَّ" ayetini okuduğu zaman öyle ağlardı ki, başörtüsü ıslanırdı.³¹

Ebu Hureyre'nin naklettiğine göre Rasulullah (s.a.v.) Veda Haccında eşlerine "*Bundan sonra yeriniz, evlerinizde hasrınızın üzeridir*" buyurmuştur. Ravi der ki, Zeyneb bintu Caş ile Sevde'nin dışındaki eşleri hac yaptılar. Bu ikisi ise "Biz bunu Rasulullah'tan duyduktan sonra hiç bir canlı bizi hareket ettiremez" derlerdi.³²

²⁶ Muhammed b. İshak İbnu Huzeyme, *Sahih*, (Mektebetu'l-İslami: ts.),II, 813.

²⁷ İbnu Kesir, XI, 151.

²⁸ Celalüddin Abdurrahman b. Ebi Bekr es- Suyüti, *Celaleyn*. (Dâru İbn Kesir: ts), 422.

²⁹ Suyuti, *Celaleyn*, 422.

³⁰ Suyuti, *ed-Dürri'l-Mensürüf't-Tefsiri'l-Me'sur*, (Kahire: 2003), XII, 30.

³¹ Suyuti, *ed-Dürri*, XII, 30.

³² Ebu Davud et-Tayalisi, *Müsned*, (Darı Hıcr: ts.), III, 218; Suyuti, *ed-Dürri*, XII, 3.

2.11. Alusi

Şihabuddin Mahmud el-Alusi (v.1270/1860), tefsirinde, “قَرْنَ فِي بُيُوتِكُنَّ” ayetini, ملازمة البيوت/evlere bağlılık olarak açıklar³³ ve “Hz. Aişe, Cemel vakasına katılıp da “قَرْنَ فِي بُيُوتِكُنَّ” ayetini okuyunca öylesine ağlamış ki, başörtüsü ıslanmıştır ve Cemel vakasına katılmasından dolayı son derece pişman olmuştur”³⁴ der.

2.12. Kasımı

Kasımı (v.1029), *Mehasinü't-Te'vil* isimli tefsirinde ilgili ayeti açıklarken, “قَرْنَ فِي بُيُوتِكُنَّ” ifadesini “اسكَنَ وَلَا تَخْرُجَنَّ مِنْهَا” *evlerinizde sekinet içerisinde olun ve evlerinizden çıkmayın*” şeklinde açıklamıştır.³⁵

2.13. Meraği

Ahmed Mustafa el- Meraği(v.1952), “قَرْنَ/کارنه” kelimesine “التزمن بيوتكن ولا تخرجن لغير حاجة” *Evlerinize bağlı kalın, ihtiyaç olmaksızın dışarı çıkmayın*” şeklinde mana verir ve bu emrin, hem Hz. Peygamber’in hanımları hem de diğer Müslüman kadınlar için geçerli olduğunu belirtir.³⁶

2.14. Mevdudi

Ebu'l-A'la el-Mevdudi (v.1979), “قَرْنَ فِي بُيُوتِكُنَّ” ifadesini şöyle açıklar: “قَرْنَ” kelimesi, eğer “karar” kelimesinden ise “الزمن” manasındadır. Eğer “vakar” kelimesinden ise o zaman mana, “*Evlerinizde sekinet ve hilm içerisinde, vakarla yaşayın*”/رزانه و سكينة وحلم و عشن في بيوتكن في سكينة وحلم و رزانه demektir. Her iki manada da ev, kadının asıl işinin yeridir. Bu durumda kadınların

³³ Şihabuddin Mahmud el-Alusi, *Ruhu'l-Meani fi Tefsiri'l-Kur'ani'l-Azim ve Seb'ül-Mesanî*. (Beyrut: 1985), XXII, 6; ayrıca bkz. Muhammed el-Emin b. Abdilllah, *Tefsiru Hadâiki'r-Ravhve'r-Reyhân*, (Beyrut: 2001), XXII, 17.

³⁴ Âlûsî, XXII, 11.

³⁵ Kâsımî, XIII, 4848

³⁶ Meraği, XXII, 6.

bu evlerine bağlı kalmaları ve bu buradaki görevlerini vakar ve sakinet içerisinde yerine getirmeleri gerekir. Sadece zaruri ihtiyaçlarını karşılamaları için dışarı çıkabilirler demektir. Ayetin lafzı oldukça açıktır, hadisler de bunu daha fazla izah etmektedir.³⁷

Bu konuda Rasulullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: “*Kadın avrettir, evinden çıktığında şeytan onu cazibeli gösterir (erkeği ona baktırır), kadının Rabbine en yakın olduğu zamanı, evinin en ücra yerinde olduğu zamandır.* / المرأة عورة فإذا خرجت استشرفها / ”الشيطان وأقرب ما تكون من ربها إذا هي في قعر بيتها” şeklinde nakletmiştir.³⁸ Yani şeytan onu erkeklere ziyetli gösterir. Bu sebeple de şeytan, erkeği yoldan çıkarır ya da kadınla erkeği iğva eder. Buradaki şeytandan kastedilenin insi şeytanın olabileceği de ifade edilmiştir.³⁹ Tirmizi de hadisi kısaca şöyle nakleder: “*Kadın avrettir, evinden çıktığında şeytan onu cazibeli gösterir (erkeği ona baktırır)/*”⁴⁰ المرأة عورة فإذا خرجت استشرفها الشيطان“.

Bir gün ashabı kiramdan Esmâ bintü Yezid el-Ensariyye etrafında toplanan hanımlar, kendisini Allah Rasul'üne elçi olarak göndermek istediklerini söylemişler ve onu kendilerine sözcü seçmişlerdi. Esmâ, şairane duygulara sahip, yerinde ve güzel konuşan, akıllı bir hanımdı. Rasullah (s.a.v.)'in huzuruna çıktığında, Efendimize derin bir saygı içerisinde ve tatlı bir ifade ile şunları söyledi: “Anam babam sana feda olsun ey Allah'ın Resulü! Ben kadınlar tarafından elçi olarak gönderildim. Hak Teâlâ Hazretleri, Seni bütün erkeklere ve kadınlara Peygamber olarak göndermiştir. Biz kadınlar sana ve senin Rabbine iman ettik. Lakin biz evlere kapanıp kalıyoruz. Beylerimizin cinsî

---

³⁷ Ebu'l-A'la el-Mevdudi, *Tefsiru Sûreti'l-Ahzab*, (Kahire:1976), 40.

³⁸ İbnu Hıbban, *Sahih bi Tertibi İbni Balban*, (Beyrut: 1993), XII, 135.

³⁹ Muhammed Abdurrahman b. Abdirrahim, el-Mübarekfürî, *Tuhvetü'l-Ahvezi Şerhu Câmiu't-Tirmizi*, (Daru'l-Fikr: ts.), VII, 351.

⁴⁰ Muhammed b. İsa et-Tirmizi, *Sünen*. (İstanbul, 1992), Rada, 18.

isteklerini tatmin edip çocuk yetiştiriyoruz. Siz ise cuma namazları kılmak, camilere ve cemaate gitmek, hastaları ziyaret etmek, cenaze namazı kılmak, hac üstüne hac yapmak, daha da önemlisi Allah yolunda muharebe ve cihad etmek gibi faziletlerle bizden üstün oluyorsunuz. Ancak siz hac, umre yapmak ve kâfirlerle mücadele etmek üzere evinizden çıktığınız vakitlerde biz, sizin mallarınızı koruyor, iplik eğirip elbiselerinizi dokuyor ve çocuklarınızı yetiştiriyoruz. O hâlde bizler de o hayır ve sevaplı işlerin ecirlerinde sizlere ortak olur muyuz ya Rasulallah?” Peygamber Efendimiz Esmâ'nın bu sözlerini dinledikten sonra, yanlarında bulunan ashabına dönerek: “*Siz hiç din işlerinde soru soran bir kadından, bundan daha güzel sözler işittiniz mi?*” buyurdu. Onlar da: “Ey Allah'ın Resülü! Biz bir kadının, böyle güzel ifadelere sahip olabilmesine ihtimal vermedik!” dediler. Resul-i Ekrem tekrar ona hitap ederek: “*Ey kadın! Şunu iyice anla ve seni gönderen kadınlara da bildir ki: Birinizin kocası ile iyi geçinip, kocasının hoşnutluğunu kazanması ve onun uygun gördüklerine uyması faziletlerin hepsine muadil (eşit) olur*” buyurdu. Esmâ, bu cevabı alınca sevincinden tahlil getirerek (*la ilahe illallah* diyerek) ve tekbir getirerek (*Allahu Ekber* diyerek) geri döndü.⁴¹

Enes b. Malik (r.a.) naklediyor: “Kadınlar, Rasulüllah (s.a.v.)'e geldiler ve: “Ey Allah'ın Resülü! Erkekler sevapları ve cihad sevabını alıp gittiler. Bize de bir amel emret ki Allah yolunda cihad sevabına kavuşalım” dediler. Rasulullah (s.a.v.) de: “*Sizden birinizin evinde çektiği meşakkat, onu Allah yolunda cihad eden kişinin ameline eriştirir.*” buyurdu⁴². Bir başka rivayette de “*Sizden biriniz evlerinde oturursa (veya buna benzer bir kelime kullandı) onu Allah yolunda cihad edenlerin amellerinin sevablarına ulaştırır*” şeklinde geçmektedir.

⁴¹ Ahmed b. el-Hüseyn el-Beyhakî, *Şuabu'l-İmân*. (Beyrut: 1990), IV, 421.

⁴² Taberani, *el-Mu'cemu'l-Evsat*, (Dâru'l-Harameyn: 1995), III, 162.

Buradaki kelimenin kullanımındaki tereddüt, ravinin tereddüdüdür.⁴³

2.15. İsmail Hakkı

İsmail Hakkı (v.1137 h.), *Tefsiru Ruhi'l-Beyan* isimli tefsirinde “الزمن يا نساء النبي بيوتكن واثبتن في” “قَرْنَ فِي بُيُوتِكُنَّ”yi, “مساکنکن / Ey Peygamber hanımları! Evlerinize bağlı kalın ve meskenlerinizde sabit olun” şeklinde açıklamakta ve “Her ne kadar bu, Peygamberin hanımlarına emir ise de diğer Müslüman kadınlar da buna dahildirler” diyerek şunu nakleder: Sevde bintü Zem'a -ki ezvac-ı tahirattandır- cenazesi evinden çıkıncaya kadar ne namaz kılmak (mescide gitmek), ne de hac ve umre yapmak için bile odasının kapısına dahi çıkmamıştır. Ömer zamanında kendisine hac ve umre yapmak için niçin çıkmadığı sorulduğunda ‘Bize “قَرْنَ فِي بُيُوتِكُنَّ” ayeti nazil oldu’ demiştir.⁴⁴

2.16. İbnu Aşur

Muhammed et-Tahir İbnu Aşur (v.1973) tefsirinde, kadınların evlerinde kararlı olmalarının ibadet olduğunu söylemektedir.⁴⁵

2.17. Muhammed el-Emin b. Abdillah el-Herari

Muhammed el-Emin b. Abdillah el-Herari (v.1429/2008), *Tefsiru Hadaiki'r-Ravhi ve'r-Reyhan fi Ravabi Ulumi'l-Kur'an* isimli eserinde, mezkûr ayeti, “Ey Peygamber hanımları! Evlerinize bağlı kalın, evlerinizde sabit olun, ihtiyaç olmaksızın dışarı çıkmayın/ الزَّمنُ يا نساء النبيُّ بيوتكنَّ واثبتنَّ في مساكنكنَّ فلا تخرجنَّ لغير حاجة” şeklinde manalandırmaktadır. “Karne” kelimesi “vakar” kelimesindedir, denilmiştir. Bu durumda “Ehl-i vakar ve sükûn

---

⁴³ Bezzar, *Müsned*, XIII, 33 (h. No: 6962)

⁴⁴ Bursavi, *Tefsiru Ruhi'l-Beyan*, (Dersaadet, 1331 h.), XXII, 180.

⁴⁵ Muhammed et-Tahir İbnu Aşur, *Tefsiru't-Tahrir ve't-Tenvir*, (Tunus: 1984), XXII, 10.

sahibi olun demektir ve bu emir her ne kadar Peygamberin hanımlarına ise de bu emre diğer Müslüman kadınlar da dâhildir” der.⁴⁶

Hız. Peygamber’in vefatından sonra evinden dışarı çıkmayan Sevede validemize niçin çıkmadığı sorulduğunda bu ayeti okmuş ve “*Kadınların mescidlerinin en hayırlısı, evlerinin köşesidir*”⁴⁷ hadisini nakletmiştir.⁴⁸

2.18. Vehbe Zuhayli

Vehbe Zuhayli, tefsirinde, “فَرْنَ” kelimesini “اثنتان في البيوت ولا تكثرن الخروج لغير حاجة مشروعية/Evlerinizde sabit olun ve meşru bir ihtiyaç olmaksızın dışarıya çok çıkmayın” şeklinde açıklar.⁴⁹

2.19. Şa‘ravi

Şa‘ravi de tefsirinde, “karne/فَرْنَ” kelimesini “ilzemne/evlerinize bağlı kalın ve fazla dışarı çıkmayın” şeklinde açıklamış ve buradaki emrin, bütün kadınlar için bir edep olduğunu belirtmiştir.⁵⁰

2.20. Sabuni

Muhammed Ali es-Sabuni, *Safvetu’t-Tefasir* isimli eserinde “فَرْنَ فِي بُيُوتِكُنَّ”yi, “الزَّيْنُ الْبَيِّنَةُ وَالْأَزْمَنُ الْبَيِّنَةُ وَلَا تَخْرُجْنَ لِعَیْرِ حَاجَةٍ”/ evlerinize bağlı kalın, ihtiyaç olmaksızın dışarı çıkmayın” şeklinde açıklamaktadır.⁵¹

2.21. Elmalılı M. Hamdi Yazır

Elmalılı M. Hamdi Yazır (v.1942) da bu ayeti tefsir

⁴⁶ Muhammed el-Emin, *Tefsiru Hadāiku’r-Ravhi ve’r-Reyhan*, (Mekke: 2001), XXIII, 13.

⁴⁷ Ahmed b. Hanbel, *Müsned*.(İstanbul: 1992), VI, 297, 301.

⁴⁸ Muhammed el-Emin b. Abdillāh, XXII, 17.

⁴⁹ Vehbe Zuhayli, *et-Tefsiru’l-Veciz*, (Dimaşk: 1994), 423.

⁵⁰ Muhammed Mütēvellī eş-Şa‘ravī, *Tefsir*, XIX, 469.

⁵¹ Muhammed Ali es-Sābūnī, *Safvetu’t-Tefāsir*, III, 524.

ederken şöyle der: “Evlerinizde oturun/قَرْنَ”, emr-i hazır cem-i müennes olup aslı, “اِفْرَزْنَ”dır, “ظَلْنَ” gibi, yani evlerinizde karar edin ve evvelki cahiliyet çıkışı gibi çıkmayın, yani İslam’dan evvelki cahiliyet âdeti gibi süslerini göstererek ve görünmek için kısıtarak çıkmayın. Bu ayet, bu emir ve nehiy ile Rasulullahın zevcelerine yalnız tesettürü değil bilhassa hıdri, yani yabancı erkeğe görünmemek demek olan muhadderliği dahi vacib kılmıştır. Diğer İslam kadınları için tesettür vacip ise de hıdır vacib değil, müstehabdır. Bütün İslam kadınlarının da Peygamberin zevcelerinin siyret ve ahlakını numune ittihaz etmeleri, elbette bir hakları ve şerefleridir.”⁵²

2.22. Said Havva

Said Havva (v.1989), *el-Esas fi't-Tefsir* isimli eserinde “قَرْنَ فِي بُيُوتِكُنَّ” ifadesi, “لَا تَخْرُجْنَ لِغَيْرِ حَاجَةٍ/evlerinize bağlı kalın, ihtiyaç olmaksızın dışarı çıkmayın” şeklinde açıklamıştır.⁵³ Ancak eser Türkçeye çevrilirken ayet, “Evlerinizde oturun, ihtiyacınız olmadıkça dışarıya çıkmayın” şeklinde tercüme edilmiştir.⁵⁴

2.23. Seyyid Kutub

Seyyid Kutub (v.1966), *fi Zilali'l-Kur'an* isimli tefsirinde ilgili ayeti tefsir ederken şöyle der: “قَرْنَ , vekara-yekıru/وَقَرَّ يَقَرُّ fiilindedir, ağır başlılık ve istikrarı ifade eder. Bu İlahî emir, müminlerin analarının eve kapanıp dışarı asla çıkmamaları anlamına gelmez. Bu ancak onların yaşayacakları yerde asıl olan mekânın ‘ev’ olduğunu ince bir üslup ile işaretlemektedir. Evet, ev; meskendir, karargâhtır, Evin haricinde bulunmaları ise istisna nev’indedir, geçicidir. Orada uzun uzadıya kalıp oturmazlar, Bir

---

⁵² Bkz. M. Hamdı Yazır Elmalılı, *Hak Dîni Kur'an Dili*, Eser Neşriyat, (İstanbul: ts.), VI, 3890.

⁵³ Havva, *el-Esas fi't-Tefsir*, (Beyrut: 1995), VIII, 4425.

⁵⁴ Said Havva, *el-Esas fi't-Tefsir*, (terc: Beşir Eryarsoy), İst., 1992, XI, 405.

iş için bir ihtiyaç için çıkmışlardır. İhtiyaçları nisbetinde kalır, işleri biter bitmez yuvalarına dönerler.

Ev kadının yeri ve yuvasıdır. Kadın bu yuvada, Allah'ın iradesine uygun asli hüviyet ve hakikati içinde kendini bulur. Çirkinleşmemiş, yoldan sapmamış, batağa batmamış ve Yüce Yaraticının -onun tabiatına uygun olarak- tayin ettiği vazifenin haricine çıkıp didinip durmamış olarak bulur kendini...

İslam, aile yuvasına gerekli havayı sağlamak ve içindeki yavruların en iyi vasıfta yetişmelerini temin etmek için geçimi erkeğin omzuna yüklemiştir. Çoluk çocuğunun geçimini temine çalışmak aile reisi olan erkeğe farz kılınmıştır. Henüz tüyü bitmemiş taze yavrularına kalp huzuru ile sükûn ve emniyet içinde- bakıp yetiştirmek için çaba sarf etmek, zaman harcamak anaya aittir. Bu imkâna sahip olan ana, evi düzenleyecek, yuvaya güzel koku ve ferahlık getirecektir

Kazanç peşinde koşup yorulan, işinin ağırlığı altında bunalıp kalan, belirli mesai saatlerine bağlı olarak çalışmak suretiyle takatten kesilen kadın... Böyle bir kadının toplumca özlemi çekilen tatlı havayı ve güzel kokuyu eve bahşetmesi mümkün değildir elbette. Evinin haricinde çalışan kadınların evlerinde otel ve han havasından başka bir şey bulunmaz. İdeal evde hissedilen o tatlı kokuya o biçim evlerde rastlanmaz. Evin hakikatini ancak ev hanımı kadın meydana getirir. Evin mis gibi kokusunu ancak öyle olan hanımlar sağlar. Evinde görülen sevgi, şefkat tezahürlerini de vasıflı analar temin eder. Bütün vaktini, güç ve takatini ev haricindeki işlerde harcayıp tüketen bir kadın, bir zevce veya bir ana, o eve ağırlık ve bezginlikten başka bir hayır getirmez. Kadının çalışmak için evden çıkması o yuva için çok üzücü bir hadisedir. Zaruret olursa bir şey denemez. Ortada böyle bir mecburiyet yokken -çalışabilecek imkâna sahip erkekler mevcutken- kadın çalışmaya zorlanırsa bu, geri kalmış olan şer ve dalalet asırlarında ruhlara, vicdan ve

akıllara musallat olmuş kötü bir zihniyetten başka bir şey değildir".⁵⁵

2.24. Ğassan Hamdun

Ğassan Hamdun, *Tefsirun min Nesemati'l-Kur'an* isimli eserinde "الزَّمَنُ يُؤْتِكُمْ مَلَأًا تَحْرُجْنَ لِغَيْرِ حَاجَةٍ"yi, "قَرْنٌ فِي بُيُوتِكُنَّ"ya, "evlerinize bağlı kalın ve ihtiyaç olmaksızın dışarı çıkmayın" şeklinde açıklamıştır.⁵⁶

2.25. Zeki Duman

Zeki Duman (v.2013), *Beyanu'l-Hak* isimli tefsirinde ilgili ayeti, "Evlerinizde oturun" şeklinde meallendirmiş,⁵⁷ ancak tefsirinde bu ifade üzerinde hiç durmamıştır. Yukarıda bazı meal ve tefsirlerde mezkûr ayetin ilgili kısmına verilen manaları belirtmeye çalıştık. Buna göre Zeki Duman'ın dışında, "قَرْنٌ" fiilinin, tefsirlerinin kelimenin aslına uygun olarak açıklandığını söylemek mümkündür. Şimdi de "قَرْنٌ" fiilinin okunuşu ve manası üzerinde bazı Arap dili otoritelerinin açıklamalarına ve bazı kıraat otoritelerinin okuyuşlarına göz atalım.

3. "قَرْنٌ" KELİMESİNİN OKUNUŞU VE İŞTİKAKI

"قَرْنٌ" kelimesinin hangi fiilden türediği, kökünün ne olduğu konusunda ihtilaf vardır. Bu sebeple kelimenin okunuşunda da ihtilaf bulunmaktadır. Ancak "قَرْنٌ/karne" veya "قَرْنٌ/kırne" şeklindeki her iki okunuş da mütevatiren gelen kıraatlere dayanmaktadır. Şimdi "قَرْنٌ" kelimenin türeyiş ve okunuş şekillerine bakalım.

---

⁵⁵ Seyyid Kutub, *fî Zıllati'l-Kur'ân* (terc: B. Karlığa, M. Emin Saraç, İ. H. Şengüler), (İstanbul: ts.), XII, 24-25.

⁵⁶ Ğassan Hamdun, *Tefsir*, (Suriye:1986), 444.

⁵⁷ Duman, Zeki, *Beyanu'l-Hak*, (Ankara: 2008), III, 389.

3.1. “فَرْنَ” Kelimesinin Türeyiş Şekli ve Okunuşu

Müracaat ettiğimiz kaynaklarda “فَرْنَ” kelimesi, emr-i hazır cem-i müennestir ve “فَرْنَ/karne” ve “فَرْنَ/kırne” olarak iki şekilde okunmaktadır. Kıraat âlimlerinin cumhuru “فَرْنَ/kırne”, imam Asım ve imam Nafi’, “فَرْنَ/karne” şeklinde okumuşlardır. Bu durumda bu kelimenin köküne inerse bu kelimenin, üç fiilden emri hazırımın zikredilen iki okunuştan birisi üzere geldiği görülür. Şimdi bunları arz etmeye çalışalım:

3.1.1 “وَفَرَ يَفِرُّ وَقَارَ/ vekara-yekıru-vekarun ve vekuratün” şeklinde, ikinci babdan olup, emri “فِرٌّ/kır”, müennes çoğulu da “فَرْنَ/kırne” gelir. Tıpkı “وَعَدَ يَعِدُّ/veade” ve “وَزَنَ/vezene” fiillerinin emrinin, یدْ/عَدْ ve “زَنَ”, müennes çoğulunun “یدْ/عَدْنُ” ve “زَنَ/زِنَّ” geldiği gibi. Bu manada “vekarun fi beytihi” ifadesi; evde vakarlı oldu, saygınlığını evde korudu, manasına gelmektedir. Türkçede vakarlı, oturaklı, ağır başlı, sakın ve saygın anlamlarında kullanılan “vakarlı” ve “vakur” kelimeleri de aynı köktendir. “Vakar” kelimesi, sükûn/sakinlik ve hilim manasındadır. Mesela “O, vakur bir kişidir, vakar sahibidir” denilir. Böylece ayette “vekarun-yekıru/وَقَارَ وَفَرَ يَفِرُّ” fiilinden ele alındığında vakūr, “sakın ve sabit oldu” manasında olmaktadır ki, o zaman ayet “أَتَّبِعْنَا وَ أَسْكَنَّا فِي بُيُوتِكُمْ/ Evlerinizde sabit ve sakın olun” manasını ifade eder.⁵⁸ Böylece “vakar” kökünden gelen bu kelime, saygınlığın korunması için evlere bağlı kalmaktan kinaye olarak ifade edilir ve saygınlığın korunması ancak eve bağlılıkla sağlanır.

Peygamberimiz (s.a.v.), hanımları için “Allah size ihtiyaçlarınız için çıkmanıza izin verdi/ قَدْ أَدْنَى اللَّهُ لَكُنَّ أَنْ تَخْرُجْنَ”⁵⁹ buyurmuştur. Bu ihtiyaçlar, insani olan zaruri

⁵⁸ Bkz. Kasımî, XIII, 4848-4849.

⁵⁹ Muhammed b. İsmail el-Buhārî, *el-Cāmiu'l-Müsneđu's-Sahihu'l-Muhtasar min Umūri Rasūlillah (sallāhu aleyhi ve sallem) ve Sünenihî ve Eyyāmihî*.(İstanbul: 1992).Nikāh, 116.

ihtiyaçlardır.⁶⁰ Mesela, kadının ebeveyninden birisinin vefatı ve yakın akrabaları ziyaret etmek gibi. Hz. Aişe validemiz, babası Ebu Bekir'in vefatına sebep olan hastalığında onu ziyarete gitmiştir. Rasulullah da bazı hanımlarını bazı savaşlarda yanında götürmüştür.⁶¹

"Vekara" fiili, tef'il babına nakledildiğinde de "saygı göstermek, ağır başlı olmak" manasına gelmektedir. Nitekim Fetih suresinde "*Allah'a ve Rasulüne inanasınız, O'nun Resulünü destekleyesiniz ve O'na saygı gösteresiniz diye/ لَتُؤْمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَتُعَزِّرُوهُ وَتُوَقِّرُوهُ*"⁶² buyrulmaktadır. Buradaki "tüvekkırı" kelimesi, "vekara" fiilinin tef'il babına dönüştürülmüş şeklidir. Bir ayette de "*Size ne oluyor da Allah'ın büyüklüğünü (vakarını) istemiyorsunuz?*"⁶³ buyrulur. Aynı zamanda "vavr" kelimesi; kulağı az işitmek, kulakta ağırlık olması manasına gelmektedir.⁶⁴ Nitekim ayette "*... ve kulaklarımızda ağırlık vardır, derler*"⁶⁵, "*... ve onların kulaklarında ağırlık (vavr) koyduk*"⁶⁶, "*inanmayanların kulaklarında ağırlık vardır*".⁶⁷

3.1.2. "فَرَزَ" kelimesi, "فَرَّ/karra" yani karara/فَرَزَ fiilinden ve ikinci babdan gelmektedir ki, emri "اِكْرِرْ/فَرَزَ" gelir. Kaide gereği, birinci "ra"nın esresi, sakın olan "ka" harfine verilir,

---

⁶⁰ Hadisin vürud sebebi, rivayetin içerisinde mevcuttur. Şöyle ki: Hz. Aişe (r.anhā) naklediyor: 'Gecenin birinde Hz. Sevde (r.a) def-i hacet için evinden dışarı çıkmıştı. Hz. Ömer de onu görünce Sevde olduğunu anlamış ve kendisine 'Vallahi ey Sevde! Bize gizli değilsiniz' demiştir. Hz. Sevde evine dönünce hücrelerinde akşam yemeği yemekte olan Rasulullah (s.a.v.)'e durumu arz etmiş, Rasulullah da: 'Allah size ihtiyaçlarınızı gidermek için izin vermiştir' buyurmuştur.'

⁶¹ İbnu Aşur, XXII, 10.

⁶² Feth, 48/9.

⁶³ Nuh, 71/13.

⁶⁴ Cemaluddin Muhammed b. Mükerrrem İbnu Manzur, *Lisanu'l-Arab* (I-XV), (Beyrut: ts.), V, 290.

⁶⁵ Fussilet, 41/5.

⁶⁶ İsra, 17/46.

⁶⁷ Fussilet, 41/44.

hemze-i vasıl kaldırılır, iki sakin “ra” bir araya geldiği için “ra”nın biri tahfif için hazfedilir. Böylece “قِرْنٌ/kırne” okunur.⁶⁸ Kıraat imamlarının çoğunluğu da bu şekilde okumuşlardır. Böylece “قِرْنٌ” kelimesi, “قَرَّ/karra” fiilinden ele alındığında “bir mekânda kararlı ve sabit olmak, kararlı ve istikrarlı olmak” manasına gelmektedir.⁶⁹ Mesela, “قَرَرْتُ بالمكان/mekânda karar kıldım, istikrarlı oldum” denilmektedir. Bu şekilde kullanımının üçüncü babdan kullanımından daha evla olduğunu belirtilmektedir.⁷⁰

3.1.3. “قِرْنٌ” kelimesi, “قَرَّ/karra” yani “karra” fiili, karira-yakraru/ يَقْرُرُ يَقْرُرُ şeklinde dördüncü babdan olursa emri, “ikrarne/اِقْرُرْ” gelir. Kaide gereği, birinci “ra”nın fethası sakin olan “kaf” harfine verilir, hemze-i vasl kaldırılır, arada iki sakin “ra” bir araya geldiği için “ra”nın biri tahfif için hazfedilir, böylece “ikrarne/اِقْرُرْ” kalır. Kurtubi, ehl-i Hicaz’ın kullanımının da böyle olduğunu söyler.⁷¹ “قِرْنٌ/karne” kelimesi, bu babdan olduğunda da “karra”, “bir mekânda kararlı olmak, sabit ve sakin olmak” manasına gelmektedir.⁷² “Karra”, fiili, ehl-i Hicaz dilinde “ekame” ve “istekarra” manasında kullanılmaktadır. Kurtubi (v.671/1273); Ammar’ın, Hz. Aişe’ye: “إِنَّ اللَّهَ قَدْ أَمَرَكَ أَنْ تَقْرِي فِي مَنْزِلِكَ” *Allah, kesinlikle senin, evinde kalmanı emretmiştir.*” sözünün bu manaya delalet ettiğini belirtir⁷³. Ammar’ın bu sözü üzerine Aişe de “Ey Ebu’l-Yakzan! Doğru biz söz söyledin” dediğini Ebu Cafer en-Nahhas

⁶⁸ Ebu İshak b. İbrahim es-Seri ez-Zeccac, *Meani’l-Kur’an ve I’rabuhū*, (Beyrut: 1988), IV, 224; Ebu Ubeyde Ma’mer b. el-Müsenna, *Mecazu’l-Kur’an*. (Müessetu’r-Risale: ts), II, 137.

⁶⁹ Kurtubi, XVII, 139.

⁷⁰ İbnu Manzur, V, 81; Kasımi, XIII, 4849.

⁷¹ Kurtubi, XVII, 140.

⁷² Bkz. Zebidi, *Tacu’l-Arus*, XIII, 392.

⁷³ Kurtubi, XVII, 140.

(v.338/949) nakletmektedir.⁷⁴

3.1.4. Ebu'l-Feth el-Hemdani de bunun müfaale babından karra/قار fiilinin emri olduğunu söyler. Bu şekilde de; toplanmak, birlikte kalmak ve durmak manasına gelmektedir.⁷⁵

Alusi (v.1270/1854), tefsirinde şöyle der: “Hangi kıraatten olursa olsun bu fiillerin emirlerinden anlaşılan mana; kadınlara evlerinde kararlı, istikrarlı ve sabit olmalarını emretmektedir. Bu emir, Peygamber hanımlarına olduğu kadar diğer Müslüman hanımlardan da arzu edilen bir emirdir”.⁷⁶ Böylece kadının saygınlığının ve ağırbaşlılığının sağlanması ve korunması da ancak evlerinde sabit ve vakarlı olmasıyla mümkün olabilir.

İ'rabu'l-Kur'an yazarları da “karne” kelimesinin “karar” kelimesinin türevi olduğunu ve sabit ve sakin olma, bir mekânda kararlı olma, istikrarlı olma manalarına geldiğini ifade etmişlerdir. “İkrirne”, “ıkrarne” şeklinde de okunur. Birinci “ra” hafzedilir, harekesi “kaf”a verilir, bu durumda hemzeye gerek kalmaz ve böylece hem “kırne” hem de “karne” şeklinde okunur.⁷⁷ Her iki kıraatin de mütevatir olduğu belirtilir.⁷⁸ Yine “karne” kelimesinin; bir yerde kalmak manasına olan mekese/مكث fiilinden “ümküsne”⁷⁹ ve kararlı olma manasına gelen

---

⁷⁴ Ebu Cafer Ahmed b. Muhammed en-Nehhas, *İ'rabu'l-Kur'an*. (Beyrut: 1980), III, 314; Bkz. Kasimi, XIII, 4849.

⁷⁵ Zehrani, İbrahim b. Abdillah, *Tevcihu'l-Kıraat Inde'l-Ferra*, 418; Zebidi, Tac, XIII, 405.

⁷⁶ Bkz. Alusi, XXII, 6.

⁷⁷ Bkz. Zeccâc, 225; Dervişi, Muhyiddin, *İ'rabu'l-Kur'ani'l-Kerim ve Beyānuhu*, (Dımeşk: 1999), VI, 165; Nehhās, III, 313-314.

⁷⁸ Zehrānī, s. 418; Razi de “قَرْنٌ”nin, “karar” kökünden olduğunu söyler, bununla birlikte “vekār”dan olduğu da söylenmiştir, der. (Bkz. *Mefātihu'l-Gayb*, XXV, 208.

⁷⁹ Mekese; durmak, eğlenmek, beklemek manasıdır. Böyle “امكثن كائنات في بيوتكن/Evlerinizde şöyle olarak durun” demektir. (Abdulvahid Salih Behcet, *İ'rābu'l-Mufassal li Kitabillahi'l-Mürettel*. (Daru'l-Fikr: ts.) IX, 253.)

istekarra/استقرَ fiilinden “istikrarne”⁸⁰ olduğunu ifade edenler de vardır.

3.1.5. “Kara/قار” fiilinden olursa o zaman da “hafeyhafu/خاف يخاف” gibi “karne” gelir ve içtima/toplanma manasıdır. Bu manada “evlerinizde toplanın/إِجْمَعَنَّ أَنْفُسُكُمْ فِي/” demektir.⁸¹

3.1.6. Aynı zamanda bu kelime, “gözü aydın olmak” manasında olan “kurret” kelimesinden de gelmektedir ki, قررت به "beyonken, عينا في" ifadesindeki kullanımıyla, *göz aydınlığınız evlerinizde olsun* demektir.⁸² Kurtubi, “göz aydınlığınız evlerinizde olsun” şeklindeki bu açıklama için güzel bir vecihtir, der.⁸³ Kurratu’l-ayn ifadesi “göz aydınlığı” demektir. “Karne” kelimesi buradaki “kurret” kelimesinden türetildiği kabul edilirse bu durumda “Gözlerinizin aydınlığı evlerinizde olsun, gözlerinizi başkalarına kaydırmayın” demek olur. Bu da ancak evlerine bağlı ve sadık kalmakla mümkün olacaktır. Bu manada evlere bağlı olmaktan kinaye olarak ifade edilmiştir.

Görüldüğü gibi Arapça yazılmış hiçbir tefsir ya da mealde “قرن/karne” kelimesine “oturun” manası verilmemiştir. Onun için ayetin iyi anlaşılması için kelimenin esas olarak ne manaya geldiğinin iyi bilinmesi ve iyi araştırılması icap etmektedir. Türkçede “oturun” kelimesi hakiki olarak “oturmak” manasında kullanıldığı gibi, ikamet etmek, ele geçirmek” gibi mecazi manada da kullanılmaktadır. Ancak burada mananın tam olarak ifade edilebilmesi için Türkçede kullanılan “kararlı olmak, istikrarlı olmak, bağlı kalmak, sabit ve sakin olmak, vakarlı olmak” ifadelerinden birinin kullanılması daha yerinde bir çeviri

⁸⁰ Behcet, IX, 253.

⁸¹ Ebu Hayyan Muhammed b. Yusuf el-Endelüsî, *Tefsiru Bahri'l-Muhit*, (Beyrut: 1993), VII, 223.

⁸² Kurtubî, XVII, 140.

⁸³ Kurtubî, XVII, 140.

olacağı kanaatindeyiz.

Kadınların, vakarlarını muhafaza etmelerinin en önemli durumlardan biri de cahiliye teberrücünden yani açılıp saçılmaktan sakınmaları emredilmektir. Ayette geçen “قَرْنَ فِي بُيُوتِكُنَّ” emrinden hemen sonra “teberrüccü'l-cahiliyye” ifadesi, böbürlenerek kırıtarak yürümek, ziynetlerini ve güzelliklerini erkeklere göstermek, ziyeti açığa çıkarmak ve ziyeti göstermek manalarına gelmektedir. Kadınların ziyeti iki kısımda ele alınmaktadır. Bunlar; halkı ziyet ve sun'i ziyettir. Halkı ziyet, kadının yaratılışı itibariyle fiziki güzelliğidir. Bu manada her kadının bazı farklılıklarla birlikte kendine has güzelliği ve cezbedici yönleri bulunmaktadır. Diğer güzellik ise, sun'i yani giyinmek ve süslenmek suretiyle elde edilen güzelliktir.

Cahiliyet-i ula, Hz. Âdem ile Hz. Nuh arasındaki dönemdir, Hz. İdris ile Hz. Nuh arasındaki dönemdir, Hz. İsa ile Hz. Muhammed arasındaki dönemdir şeklinde yorumlar olmakla birlikte tüm bunları kapsayacak şekilde İslam önceki dönemlerin hepsini cahiliyyetu'l-ula olarak değerlendirmek mümkündür. Bu konuda birçok yorum bulunmaktadır. Bu kadarı ile yetinmek istiyoruz.

Konumuz açısından üzerinde durmak istediğimiz bir diğer emir de “قَرْنَ فِي بُيُوتِكُنَّ” ayetinden hemen sonraki ayette geçen “أذْكُرْنَ/üzkurne/zikredin” ifadesidir. Alusi, “أذْكُرْنَ/üzkurne” kelimesini, insanlara nasihat yolu ile hatırlatın ve ayetlerin hükümlerini unutmayın şeklinde açıklamaktadır. Böylece “أذْكُرْنَ/üzkurne” kelimesi, ayetlerin ve hadislerin iyi anlaşılması için Kur'an'ın ve hadislerin okunması, müzakere ve mütalaa edilmesi manasına olduğu gibi aynı zamanda “hatırlatın, tebliğ edin” manasına da gelmektedir. Durum böyle olunca, kadınlar evlerinde boş durmayacaklar, imkânları nisbetinde namaz kılacaklar, maddi imkânları olanlar zekâtlarını verecekler, Allah'ın ve Resulünün emir ve yasaklarına uyma gayretinde

olacaklar. Bütün bunları doğru yapabilmek için de evlerinde bulunan Kur'an'ı ve Resulullahın sünnetlerini ve hadislerini iyi şekilde müzakere edecekler, öğrendiklerini de ev halkıyla veya evlerine gelen diğer Müslüman kadınlarla paylaşacaklardır.

(Ey hanımlar!) Evlerinizde vakarla durun, istikrarlı olun, sebat edin, saygınlığınızı evlerinizde koruyun, göz aydınlığınız evlerinizde olsun, evlerinizde toplanın, ilk cahiliye kadınları gibi açılıp saçılmayın, tahassungahınız olan evlerinizden ve tesettürünüzden çıkmayın, namazlarınızı kılın, zekâtlarınızı verin, Allah'a ve Resulüne itaat edin, zira ey ehl-i beyt/ev halkı! Allah sizi günahlardan temizlemek istiyor. Evlerinizde okunan Allah'ın ayetlerini ve hikmeti müzakere edin,” yani farzları, vacipleri, Nebi (s.a.v.)'nin kelimelerini iyi bilin de emir ve nehiyelerini yerine getirin.”, Allah, Latif'tir “içinizden geçirdiklerinizi, neyi ve niçin yapmak istediklerinizi, niyetlerinizi ve kastınızı en iyi bilendir”, Habirdir “yaptıklarınızdan ve yapmak istediklerinizden haberdardır ve size haber verecektir”.

Şunu da ifade edelim ki, ayette geçen hikmet kelimesini birçok müfessir, “Sünnet” olarak açıklamıştır. Mesela Katade, ayet ve hikmet kelimelerini “Kur'an ve sünnet” şeklinde açıklamıştır.⁸⁴ Kısaca belirtmek gerekirse ayetin tefsiri şu şekilde yapılabilir: (Ey hanımlar!) *Evlerinizde vakarla durun, istikrarlı olun, sebat edin, saygınlığınızı evlerinizde koruyun, göz aydınlığınız evlerinizde olsun, evlerinizde toplanın, ilk cahiliye kadınları gibi açılıp saçılmayın, tahassungahınız olan evlerinizden ve tesettürünüzden çıkmayın, namazlarınızı kılın, zekâtlarınızı verin, Allah'a ve Resulüne itaat edin. Zira ey ev halkı! Allah sizi günahlardan temizlemek istiyor. Evlerinizde okunan Allah'ın ayetlerini ve bu ayetlerin tatbiki olan sünneti müzakere edin,” yani farzları, vacipleri, Nebi'nin (s.a.v.)*

---

⁸⁴ İbnu Battal, *el-İbānetu'l-Kübrā*, I, 308.

sünnetlerini iyi bilin de emir ve nehiyelerini ona göre yerine getirin.”, Allah latiftir/içinizden geçirdiklerinizi, neyi ve niçin yapmak istediklerinizi niyetlerinizi ve kastınızı en iyi bilendir”, Habirdir/yaptıklarınızdan ve yapmak istediklerinizden haberdardır ve size haber verecektir”.

Böylece Ahzab suresinin 33. ve 34. ayetlerinde, Müslüman kadınların; saygınlıklarını ve itibarlarını koruyabilmeleri için evlerinde istikrarlı olmaları, evlerini birer Kur'an ve hadis mektebi hâline getirmeleri istenmektedir. Bu konuda Bediuzzaman (v.1960) da şöyle der: “Kur'an merhameten, kadınların hürmetini muhafaza için, hayâ perdesini takmasını emreder. Tahevesat-ı rezilenin ayağı altında o şefkat madenleri zillet çekmesinler. Alet-i hevesat, ehemmiyetsiz bir meta hükmüne geçmesinler”⁸⁵, “mimsiz medeniyet, taife-i nisayı yuvalardan uçurmuş, hürmetleri de kırmış, mebzul meta yapmış. Şer'-i İslam onları, rahmeten davet eder eski yuvalarına. Hürmetleri orada, rahatları evlerde, hayatı ailede. Temizlik, zinetleri. Haşmetleri, hüsn-ü huluk. Lütf-u cemali, ismet. Hüsn-ü kemali, şefkat. Eğlencesi, evladı. Bunca esbabı-ı ifsad, demir-sebat kararı lazımdır ta dayansın.”⁸⁶ Süfyan es-Sevri (v. 161/778) de “Kadın için evinden daha hayırlı bir şey yoktur”⁸⁷ demiştir.

Kur'an-ı Kerim'de “*Ahsenu'l-kasas*” olarak ifade edilen Yusuf suresinde, gelecek ayetin işari tefsirlerine göre, ebeveyn (anne-baba), Güneş ve Ay'a benzetilmiştir. Yani anne, evin güneşi; baba da kameridir. Nitekim Kur'an-ı Kerim bize Hz. Yusuf'un, gördüğü rüyayı babasına anlattığını nakledeceği ve şöyle buyrulur: “*إِذْ قَالَ يُوسُفُ لِأَبِيهِ يَا أَبَتِ إِنِّي رَأَيْتُ أَحَدَ عَشَرَ كَوْكَبًا وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ*” / Yusuf babasına şöyle dedi: *Ey babacığım! Ben*

---

⁸⁵ Said Nursi, *Sözler* (İstanbul:1996), 410.

⁸⁶ Nursi, *Sözler*, 727.

⁸⁷ Yusuf b. Abdillah İbnu Abdilberr, *Temhîd limā fi'l-Muvatta' mine'l-Meānî, ve'l-Esānîd*, 1967, XXIII, 402.

rüyamda 11 yıldızın, Güneş ve Ay'ın bana secde ettiklerini gördüm.”⁸⁸ Ayete dikkat edildiğinde on bir yıldızdan ve Güneş ile Ay'dan bahsedilmektedir. Bazı müfessirler, buradaki kevakib/yıldızlar, şems/güneş ve kamer/ay kelimelerinin gerçek anlamlarının yanında yıldızların, Yusuf'un kardeşlerine; Güneş ve Ay'ın da anne ve babasına işaret ettiği şeklinde de yorumlamaktadırlar. Güneş/Şems'in babaya, Kamer'in de anneye işaret ettiğini söyleyenler olduğu gibi⁸⁹ “Şems” kelimesinin dişil/müennes olması sebebiyle Güneş'in anneye, “kamer” kelimesinin eril/müzekker olması sebebiyle de Ay'ın babaya işaret ettiğini söyleyenler olmuştur.⁹⁰

Kısaca kardeşler, yıldızlara; anne Güneş'e, baba da Ay'a benzetilmiştir. Bu benzetme çocuk eğitimi açısından çok önemli bir teşbihtir. Konumuz açısından evin aydınlatıcısı, ısıtıcısı annedir. Güneşsiz bir ortamda bitkinin ve canlının sağlıklı olarak yetişmesi mümkün olmadığı gibi, aydınlığı olmayan yani sevgi ışığının ve şefkat ısısının olmadığı aile yuvasında yaşamanın da zorluğu malumdur. Dünya için Güneş'in ve Ay'ın önemi ne ise bir aile ortamı ya da çocuklar dünyası için de anne ve babanın önemi o kadardır. Güneş'in, şefkatiyle ve ışığıyla dünyayı aydınlatması ve ısıtması gibi anne ve baba özellikle de annenin, çocuklarını büyütürken ve yetiştirirken sevgi ve şefkatleriyle çocuklarını kuşatması ve sarması gerekir.

Güneş sisteminin nizam ve intizamı için ifade edilen şu hakikati, ailenin intizamında annenin önemini belirtmesi açısından bir misal olarak zikredebiliriz:

“Güneşin hareketi, cazibe içindir, cazibe istikrar-ı

⁸⁸ Yusuf, 12/4.

⁸⁹ Bkz. Teberî, XII, 10-13; Kurtubî, XI, 246; Zemahşerî, III, 254; Âlûsî, XII, 180; İbnü Aşûr, III, 219.

⁹⁰ Âlûsî, XII, 180.

*manzumesi içindir*⁹¹.

*Güneş bir meyvedardır, silkinir ta düşmesin müncezib
seyyar olan yemişleri.*

*Ger sükûtiyle sükûnet eylese, cezbe kaçar, ağlar fezada
muntazam meczubları*”⁹².

Ev, küçük bir dünya; onun güneşi, anne; yıldızları ise çocuklardır. Güneş'in kendi mihverindeki hareketi, etrafındaki sistemini yörüngelerinde tutması ve sistemin istikrarı içindir. Güneş kendi etrafında dönmez ise sistemin fezada dağılacağı gibi evinde ve yuvasında istikrarı olmayan annenin yıldızları olan çocukları dağılacak ahlaki bakımdan sukut edip yıkılacaktır.

Sonuç

Gerek ilk dönemlerden yazılan Arapça tefsirlerde gerekse i'rabu'l-Kur'an'la ilgili eserlerde kadınlara hitaben, “قُرْنٌ” kelimesine, “*evlerinizde oturun*” manasının verilmediği, “*evlerinize bağlı kalın*”, “*evlerinizde istikrarlı olun*”, “*saygınlığınızı evlerinizde koruyun*” şeklinde izah edildiği görülürken Türkçe yazılan birçok mealde ise “*evlerinizde oturun*” şeklinde mana verildiği görülmektedir. Buradaki “oturmak”, mecazi olarak ifade edilmiş -ancak, insanların ekseriyeti bunu hakiki manada anlamış veya bu şekilde yorumlamıştır. Durum

---

⁹¹ “*وَالشَّمْسُ تَجْرِي لِمُسْتَقَرٍّ لَهَا ذَلِكَ تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ*”, *işte bu Aziz, Alim olan Allah'ın takdiridir.*” (Yasin, 36/38). Dikkat edilirse gramer açısından “şems” kelimesi müennestir ve Güneş kendi ekseninde istikrarı sağlamak için kararlı şekilde dönmektedir, kararlı dönüşüyle de etrafındaki gezegenlerini muhafaza etmektedir. Şayet takdir edilen nizam ve intizam dairesinde hareket etmese ve yerinde sabit durup dönmese etrafındaki gezegenler dağılacak ve kıyameti koparacaktır. Aynen bunun gibi kadının evini terk etmesiyle de aile efradı dağılacak ve böylece o evin kıyameti kopacaktır.

⁹² Nursi, *Sözler*, 698-699.

böyle olunca ayetin manasının doğru anlaşılması için bu fiilin çevirisi yapılırken, lafızdaki mecazın tespit edilip mananın buna göre verilmesinin daha isabetli olacağı kanaatindeyiz. Aksi hâlde “kadınların evlerinde oturmaları”, hiçbir iş yapmamaları şeklinde yorumlanarak birçok insanın buna itiraz ettiği görülmektedir.

Durum böyle olunca müfessirlerin ve Kur’an ilimleri ile meşgul olan âlimlerimizin verdiği ve yukarıda zikredilen manalar dikkate alındığında ayet, özel olarak Hz. Peygamber’in eşlerinin, genel olarak da bütün Müslüman kadınların; gözlerinin aydınlığının, saygınlıklarının korunmasının ve her türlü kötülüklerden emin olmalarının, evlerinde istikrarlı olmalarında ve sebat göstermelerinde ve evlerine bağlı kalmalarında olduğunu bildirmiştir. Böyle olmak için de, cahiliye âdetleri üzere olmamaları, namazlarını kılmaları, (imkânları varsa) zekâtlarını vermeleri, genel olarak da Allah’ın ve Resulünün emirlerini yerine getirmeleri istenmiş ve “*Evlerinizde okunan Allah’ın ayetlerini ve hikmeti (sünneti) tezekkür (ve tebliğ) edin*”⁹³ buyrulmuş kadınların; evlerini, Kur’an’ın ve hükümlerinin öğrenilip öğretildiği küçük birer mektep ve medrese hâline getirmelerine işaret edilmiştir. Böylece evlerde bulunan Kur’an’ın unutulmamasına ve onun ahkâmından gaflet edilmemesine dikkat çekilmiştir. Bu da ancak ve ancak, evin güneşi olan annenin, mihrini olan evinde istikrarlı ve kararlı ve sebat içerisinde olmasıyla, Kur’an ve sünnet ile sıkça meşgul olmasıyla mümkün olabilecektir.

Kaynakça

Ahmed b. Hanbel (v.241/855), *Müsned*, (I-VI), İst., 1992.

Alusi, Şihabuddin Mahmud (v.1270/1854), *Ruhu’l-Meani fî Tefsiri’l-*

---

⁹³ Ahzab, 33/34.

- Kur'ani'l-Azim ve Seb'i'l-Mesani (I-XXX),* Beyrut, 1985.
- Atay, Hüseyin, Kutluay, Yaşar, *Kur'an-ı Kerim ve Türkçe Anlamı,* Ankara, 1985.
- Behcet, Abdulvahid Salih, *İ'rabu'l-Mufasssal li Kitabillahi'l-Mürettel (I-XII),* Daru'l-Fikr, ts.
- Beyhaki, Ahmed b. el-Hüseyin (v.458/1066), *Şuabu'l-İman (I-VII),* Beyrut, 1990.
- Bezzar, Ahmed b. Ömer (v.292/904), *Müsned,* (Enes b. Malik'in rivayetleri). Tahk: Hasna Bekri, 1992.
- Buhari, Muhammed b. İsmail (v.256/869), *el-Camiu'l-Müsnedu's-Sahihu'l-Muhtasar min Umuri Rasulillah (sallallahu aleyhi ve sellem) ve Sünenihi ve Eyyamihi,* (I-VIII), İst. 1992.
- Çantay, Hasan Basri (v.1964), *Kur'an-ı Hakim ve Meal-i Kerim,* İst., 1984.
- Davudoğlu, Ahmed (1983), *Kur'an-ı Kerim ve İzahlı Meali,* İst., 1981.
- Dervişi, Muhyiddin, *İ'rabu'l-Kur'ani'l-Kerim ve Beyanuhu (I-IX),* Dimeşk, 1999.
- Diyanet İşleri Başkanlığı, *Kur'an-ı Kerim Meali,* Ankara, 2013.
- Duman, Zeki (v.2013), *Beyanu'l-Hak (I-III),* Ankara, 2008.
- Ebu Hayyan, Muhammed b. Yusuf (v.745/1344), *Tefsiru Bahri'l-Muhit (I-VIII),* Beyrut, ts.
- Ebu Ubeyde Ma'mer b. el-Müsenna (v. 210/825), *Mecazu'l-Kur'an (I-II),* Müessesetu'r-Risale, ts.
- Elmalılı, Hamdi Yazır (v.1942), *Hak Dini Kur'an Dili,* (I-IX), Eser Neşriyat, İst., ts.
- Feyizli, Hasan Tahsin, *Feyzu'l-Furkan Kur'an-ı Kerim ve Açıklamalı Meali,* İst., 2005.
- Ğassan Hamdun, *Tefsirun min Nesemati'l-Kur'an,* Suriye, 1986.
- Havva, Said (v.1989), *el-Esas fi't-Tefsir,* (terc: Beşir Eryarsoy), İst.,

1992.

- Hayrat Neşriyat, *Kur'an-ı Kerim ve Muhtasar Meali*, İst., 2007.
- Ebu'l-Hasen Alaüddin Ali b. Muhammed (v. 741/1341), *Lübabu't-Te'vil ve Meani'l-t-Tenzil* (I-IV), Beyrut, ts.
- İbnu Abdilberr, Yusuf b. Abdilllah (v. 463/1070), *Temhid lima fi'l-Muvatta' mine'l-Meani, ve'l-Esanid* (I-XXVI), 1967.
- İbnu Aşur, Muhammed Tahir (v.1973), *Tefsiru't-Tahrir ve't-Tenvir* (I-XXX), Tunus, 1984.
- İbnu Atiyye, Abdulhak b. Galib (v. 546/1151), *el-Muharreru'l-Veciz fi Tefsiri'l-Kitabi'l-Aziz* (I-V), Beyrut, 2001.
- İbnu'l-Cevzi, Cemalüddin Abdurrahman b. Ali (v.597/1200), *Zadu'l-Mesir fi İlmi't-Tefsir* (I-X), Beyrut, 1965, VI, 379.
- İbnu Ebi Zemenin (v. 399/1008), *Tefsiru'l-Kur'ani'l-Aziz* (I-V), Kahire, 2002.
- İbnu Huzeyme, Muhammed b. İshak (v.311/923), *Sahih* (I-IV), Beyrut, 1992.
- İbnu Hibban, Muhammed el-Büsti (v.354/965), *Sahih bi Tertibi İbni Balban* (I-XVIII), Beyrut, 1993.
- İbnu Kesir, Ebulfida İsmail (v.774/1372), *Tefsiru'l-Kur'ani'l-Azim* (tahk: Heyet), (I-XV), Müessesetu Kurtuba, ts.
- İbnu Manzur, Cemaluddin Muhammed b. Mükerrerem (v.711/1311), *Lisanu'l-Arab* (I-XV), Beyrut, ts.
- İsmail Hakkı Bursavi (v. 1137 h.), *Tefsiru Ruhi'l-Beyan* (I-XXX), Dersaadet, 1331 h.
- Kandemir, Mehmet Yaşar- Halit Zavalısız -Ümit Şimşek, *Ayet ve Hadislerle Kur'an-ı Kerim Meali*, İst. 2016.
- Karaman, Hayrettin (Heyet), *Kur'an-ı Kerim ve Açıklamalı Meali*, Türkiye Diyanet Vakfı, İst., 2007.
- Kasımı, Muhammed Cemaluddin (v.1029), *Mehāsinü't-Te'vil* (I-

- XVII), Daru İhyai'l-Kütübi'l-Arabiyye, 1957.
- Kurtubi, Muhammed b. Ahmed(v.671/671), *el-Camiu li Ahkami'l-Kur'an* (tahk: Abdullah b. Abdilmühsin), Beyrut, 2006.
- Meraği, Ahmed Mustafa(v.1952), *Tefsiru'l-Meraği* (I-XXX), Mısır, 1946.
- Mevdudi, Ebu'l-a'la (v.1979), *Tefsiru Surati'l-Ahzab*, Kahire, 1986.
- Muhammed el-Emin b. Abdillah (v.1429/2008), *Tefsiru Hadaiku'r-Ravhi ve'r-Reyhan*, Mekke, 2001.
- Mübarekfuri Muhammed Abdurrahman b. Abdirrahim (v.1935), *Tuhvetü'l-Ahvezi Şerhu Camiu't-Tirmizi*, Daru'l-Fikr: ts.
- Nehhas Ebu Cafer Ahmed b. Muhammed (v. 338/949), *İ'rabu'l-Kur'an*, Beyrut, 1980.
- Nursa, Said, *Sözler*, Envar Neşriyat, İst., 1996.
- Özek Ali (Heyet), *Kur'an-ı Kerim ve Türkçe Açıklamalı Meali*, Medine,1992
- Razi, Fahrudin (v.606/1209), *et-Tefsiru'l-Kebir* (I-XXX) Tahran, ts.
- Sabuni, Muhammed Ali, *Safvetu't-Tefāsir* (I-III), Mekke, 1976.
- Seyyid Kutub (v.1966), *fî Zıllali'l-Kur'an* (terc: B. Karlığa, M. Emin Saraç, İ. H. Şengüler), İst., ts.
- Suyuti, Abdurrahman b. Ebi Bekr (v.911/1503), *Tefsiru'l-Celaleyn*, Daru İbn-i Kesir, ts.
- Suyuti, *ed-Dürü'l Mensur fi Tefsiri'l-Me'sur* (I-VI), Beyrut, 1990.
- Şa' ravi, Muhammed Müteveli, *Tefsir* (I-XX), ts.
- Taberani, Süleyman b. Ahmed (v.360/970), *el-Mu'cemu'l-Evsat* (I-X), Dārau'l-Harameyn, 1995.
- Teberi, Ebu Cafer Muhammed b. Cerir (v.310/922), *Camiu'l-Beyan an Te'vil Aliyi'l-Kur'an* (I-XV), Beyrut, 1995.
- Ebu Davud et-Tayalisi (v.204/819), *Müsned* (tahk: Muhammed Abdulmuhsin et-Türki), (I-IV), Darı Hıcr, ts.

- Tirmizi, Muhammed b. İsa (v.279/892), *Sünen* (I-V), İst., 1992.
- Ustaosmanoğlu, Mahmud, *Kur'an-ı Mecid ve Tefsir li Meal-i Alisi*, İst., 21014.
- Zebidi, Muhammed Murtaza (v.1205/1791), *Tacu'l-Arus min Cevheri'l-Kamus* (I-XXXX), Kuveyt, 2001.
- Zeccac, Ebu İshak b. İbrahim es-Serri (v.311/923), *Meani'l-Kuran ve İ'rabuhu*, Beyrut, 1988.
- Zehrani, İbrahim b. Abdillan, *Tevcihu'l-Kiraat Inde'l-Ferra*, Suud, 1427 h.
- Zemaşeri, Carullah Mahmud b. Ömer (v.538/1143), *el-Keşşaf* (I-V), Riyad, 1998.
- Zuhayli, Vehbe, *et-Tefsīru'l-Veciz*, Dimeşk, 1994.